

unibersitarioak diote

Santiago ARELLANO HERNANDEZ
Josep M. PUJOL i SANMARTIN
Marta BARBA TOMAS
Valentín GOMEZ OLIVE
María del Carmen BANSELL
Francesc BOIX i MASRAMON
Rosa María ESTEVADEORDAL
X. R.

joseba intxausti-k.

Bai hauxe esan digute unibersitario horiek. Komentario aski egin liteke erantzunek azertuaz; baiña, gaurkoz behintzat, larru gorri horretantxe irakurtzea hobe izango da.

Galderak zabaldu nituenean, ba nekien, gutxi gora-behera, zer erantzungo zitzaidan. Neu ere etxe-barnean nabilako ta neska-mutillok ezagunak izanik, nundik nora zebiltzan ba nekielako. Beste batzuek aukeratu banitu, seguraski erantzunak oso bestelakoak izango genituen.

Unibersidadea honelakoa den galdetuko didazute. Bai ta ez. Honelakoa ere ba da, honelako neska-mutilak ere (ta honela mintzatzen, ez nuke aurre-eritzien ziririk sartu nahi) ba ditugu ikastetxeotan. Geroxeago ikusiko duzutenez, honi nahiz hari galderak egin dizkiodanean, ez naiz beragana nik bezela pentsatzen duelako zuzendu, zuentzat leiho bat irikitzeko baizik.

Erlizioz eta politikaz, ideologiaz eta bizitzaz oso desberdina ditugu erantzuleak. Hala ere, ikus dezakezute, puntu batzuetan ados datozela denak. Akordio honek pentsarazi egin behar ligukela uste dut.

Ba da galdera bat guziek berdin erantzun ez dezaketena: erlijio-irakaskintzaren kalitateari dagokiona, alegia. Erljio-klaseak bigarren kursoan hasten dire, ta enkuetako gehienak, hain zuzen, bigarrengoak dire, ta ikastaroaren hasieran gaudela, irakaskintza hori ez dute oraindik ezagutzen. Gogoan har beza ohar hau irakurleak.

Egiatiak diren? Baietz uste dut nik; bat ez beste denak ezagutzen ditut eta guziokin izan ditut hartuemanak, erlijio-arazoetarako ez bada ere. Izenpetzea ere kosta egin zaie; gaia ez baida atsegifa aldizkari batean firmatzeko. Kostarren, bat salbu, guziek eman dituzte izenak. Ez dago, ba, ezer asmatuik. Nire asmoaren zehaztasun guziak eman dizkiodanean bakarrik izenpetu dituzte erantzunak. Eskerrak zor dizkiet.

Galdera orietatik zenbait puntu mojeri zuzendu behar litzaizkiekela esaten du batek. Hori ere egin liteke, ba...

HAUEK IZAN DIRE GALDERAK...

- 1 Zer esan dezakezu zure Jainkoarekiko sifiste ta usteeri buruz? Zein da zure jokabidea erlijio-arazoaren aurrean?
- 2 Katolikotzat daukazu zure burua, ta zein sentidutan? Zer esango zenuke Eleiza Katolikoaz?
- 3 Kristaua ahal zera? Zure eleiza aparte, zein jokaera behar litzakela uste duzu gaiflerako kristau eleizekin?
- 4 Zer derizkiozu zure istudio-lagunen fede ta erlijio-bizierari?
- 5 Zure erlijio-sinismenarekin lelalki jokutzen duzula esango zenuke?: fedearen parean daramakizu zure bizitza ala zure eritziak ez dute zuzentzen bizitza?
- 6 Apaiz baten aurrean nola erantzuten duzu zure barruan?
- 7 Nola ikusten dituzu Unibersidadean apaiz istudio-lagunak? Zer daukate onik eta txarrik?
- 8 Ifioiz nahi izan dituzu edo gustatuko litzazkizuke hartue-manen batzuek apaiz horiekin? Ta nola?
- 9 Erlijio-bizitzan behartuz izan zerala uste duzu ala nahi zenukean libertadea aurkitu duzu?
- 10 Zer diozu Unibersidadean erlijioa erakusteari buruz? Nolakoa da irakaskintza hori?
- 11 Eleizaren Unibersidade batean ikasterik nahi zenuke, ta nolakoa nahiko zenuke Unibersidade hori?
- 12 Ontzat ematen ahal duzu Eleizak Unibersidadean, Estadua-renetan jakiña, lan egitea. Zein kondizio jarriko zenituzke on-hartzeko?
- 13 Ba duzu zerbait gehiago esatekorik Unibersidadeko erlijio-bizitzaz ta zeureaz?

... ETA HAUEK ERANTZUNAK

JAINKOA BEHARREKOA DUT...

- 1 a) Jainkoa beharrekoa dut: nire bizitza finkatzeko, nire burua ta inguru osoa balioduntzeko. Jainkorik gabe ezereza, gora-larria, desesperantza, bakardadea aurkitzen ditut.
- b) Pentsamentu ta ekifia elkar-ganatzeko ahalegin etengabea da nire bizitza.
- 2 a) Katolikoa naiz Jainkoaren graziari esker.
- b) Katolikotasunak ematen dizkidan bideak beharrekoak ditut Jainkoarekin hartuemanik izateko.
- d) Jainkoak berak eraikia izatea da Eleizagan aurkitzen dudan zerarik haundiena: bere bitartez gizonak salba egin ditezke.
- 3 a) Bai, Jainkoari eskerrak.
- b) Tolerantzia.
- 4 Estudianteak, ikasle bezela, gehienak eszeptiko dire, indiferenteak. Baiña estudianteak, beren norberetasunean, bihotzean, nahiko erlijiodun dituzu.
- 5 Saiatzen naiz.
- 6 Hiru ideia ditut oso maiteak:
1. Gehien nahi nukena: adimen zorrotz bat.
 2. Gehien eskertzen dudana: katolikotasuna.
 3. Gehien miretsia: apaizgoa.
- 7 a) Lagun bezela.
- b) Onena: gaur duten kultura-aberastasun beharra. Okerrena: apaizgoa, galdurik, edozein Urlia jaun bat gertatzea.
- 8 Apaiz bezela ba dute niretzat interesik franko.
- 9 Ni ez. Gaifnerakoak geroz ta gutxiago.
- 10 a) Eleiza, bere dotriña, orori erakutsi behar zaio. Estudiantetoi ifiori baiño gehiago. Gehienak katoliko direnean,

Santiago Arellano **HERNANDEZ**
Fil. 2º — 19 urte

gehien hauetxek eskatu egin behar dute. Katoliko ez dena ez bedi behartu.

- b) Pedagogia aldetik nahiko eskas daukagu, ez baitzaizkio merezi dituen balio at bikaintasunik eman.
- 11 Egiaz eta benetan Eleizako guziona balitz, bai.
- 12 Ez dut on-hartzen ifork politika-kutsatuko dion Unibersidaderik. Hamargarren galderari erantzunak balio du baldintza bezela.
- 13 Gure unibersitario-bizitzari buruz zera esango nizuke: estudianteok egiaz eta pentsatu bezelaxe agertuko ahal dugu gure barrengo erlijioa.

* * *

JAINKOA, URRUNGO ZERBAIT...

- 1 Jainkoaz ez dut oraindik sinistesistema bat osatu. Niretzat urrungo zerbait tajugabea da; bere esistentziaz ere ez naiteke zihur egon. Erlijio-arazoaren aurrean nire egoera nahiko illunxka da, orain-

dik erabat "heldu" gabe nagoelako hain zuzen.

- 2 Nire burua ez dut katoliko sentitzen. Aurreko puntuan esan dudanagatik, katolikotasuna etika-aldetik bakarrik juzga dezaket, eta honela ez naiz hari eleiza bat epaitzen.
- 3 Ez. Askatasun osoa edozein sentidutan: erlijio guziekin ta edozertan.
- 4 Arazo hau ez dugu askotan ikutu noski, baiña katolikoan artean taldetxo on-on bat ikusten dut, erlijio-kezka bizikoa. Hala ere, gehienek Espainiako katolikotasun eza-guna dutelakoan nago.
- 5 Lehenen puntuan esan dudanagatik, ez dezaioket galdera honi bai nahiz ez batekin erantzun.
- 6 Mikaztasun gabeko ironia bat eta hala ere errespetoa. Hau guzia nire aiurriaren joera bat dela uste dut.
- 7 Unibersidadeko klero gaztea benetan ona da alde guzietatik. Gaurko ta inguruko arazoetan oso gogotsu ikusten dut ekiñean, gehien behintzat.

Josep M. PUJOL i SANMARTIN
Fil. 2º — 18 urte

8 Ez, oraingoz.

9 *Erlijio-eginkizunetan behartua izan naiz (ta nor ez gure herrialde honetan) familiaren, agintarien, edukazioaren aldetik eta edonundik behartu naute begiramenik gabe. Hauxe da katolizismuak barnean utzi didan erremen bat.*

10 Ez dut fisisik ezagutzen. Bai ahal dago iñun?

11 *Ez. Eleiza katolikoak, eta beste edozein sektak, erlijio-irakaskintza ez bada, ez dut uste ezer irakatsi behar lukenik.*

12 Ez dut uste lan horretarako arrazoirik dagoenik.

13 *Erabateko porrot bat dela, beste enkuesta batzuek adierazi duten bezela (erlijio katolikoaren Unibersidadeko irakas-lanari buruz hari naiz). Puntu askotan Eleiza bere ur-bidetik irtena dabillela uste dut. Enkuesta honetan ez da mojarik sartu, ta tamala da; benetan interesantea izango litzakela esango nuke.*

KRISTO'GAN JAINKOA

1 **Ba dut federik Kristo'gon. Kristo gure anal dela sifisten dut, Jainkoaren seme ta Aitaren erakusle. Aita ez genuen Bere aurretik ezagutzen, eta Jainkoaz ideia oker bat geneukan.**

Beraz nire bizitza-jokabidea geroz ta gehiago Bera ezagutzeta da, ez adimenaren ahalegiñez, maitasunak ezagutzen duen erara baizik.

2 **Katoliko hitzak guzietikkoa, unibersala, esan nahi badu, ni eleiza katolikoaren barnean nago, ta berritzeak ez dire egiten eskaparate-erakusketaz eta gogorkeriekin, norberaren jokaeraz, eta ejenploz baiñio. Eleiza katolikoak pekatu asko egin dituelakoan nago, baiña barkatuko zaizkio, asko maitatu baitu.**

3 **Bai, kristaua naiz. Eginbiderik egokiena elkar maitatzea dugu, Berak maitatu gintuen bezela; beraz, bakoitzarekin elkarrizke-**

* * *

Marta BARBA
Fil. 2º — 19 urte

ta konfiantzazko bat behar da, polemika-burrukak bazterturik.

4 Sinisten ez dutenak baldin baditugu, ezagutzen duten Mesias amesten zutena ez delako da. Gehienek "sinisten" dute: Jainkoarekikoa nolabait egiten dute bakarrik. Taldetxo batek etika lege zihurrak ere ba ditu. Ta azkenik talde ttikiago batek ahalegiñak egiten ditu Jainkoa gehiago ezagutzen.

5 Nere fedea bizitzara eramaten saiatzen naiz, baiña ez behar litzaken neurrian, eskatzen zaidan araura baizik.

6 Sinpatiaz eta agurtzeko gogoarekin. Ta galdera bat egiten diot buruari: kristau izango ote da?

7 Nire ustez, apaizak bere bizitza gizonel eman die ta ez jakintzari. Honegatik, ikasketak gizatasuna hobeki ezagutzeko direnean eman litezke ontzat apaiz batengan.

Intelektualismu arrazionalista bat kaltegarri zaio apaizari. Gehiegi billatzen dituzte aurre rapena ta ondore positibuak; egintzetan gehiago pentsatzen dute personengan baiño.

Beren presentzia baliotsua da, ikasle-gazteriaren urbil dauden neurrian.

8 Bal, interesatu zaizkit, baiña be-

ren fedea-ren testigutza jator bat zekarkidatenean.

9 Tajugabekeria askok zigortu naute Eleiza-barnean: ezin dut jaunartu ogi-ardo pean; burua estalia eraman behar dut; igandetan, pekatupean, Meza entzuzter behartzen naute; aitortza tabike bat tarteko dudala egin behar dut; neska naizelako ez dezaket Mezarik lagundu ta, bin-bitartean, mutiko koxkorrik kaxkarrenak egin dezake...

Jeneralean: kontzientzia-askatasun bat falta zait, fede personal bat borondatez aukeratzean. Mundutar eta erlijio-izadien arteko nahasketa. Fedegatik persegituak izateko libertaderik eza.

10 Erabat libreza izan beharko luke, borondatez sortutako talde-entzat. Eta ez asignatura bezela.

11 Ez. Eleizagandik ez dut titulorik espero, ezta irakaskintzarik ere. Baiña benetan gustatuko litzaidake Eleiza-komunidade bat.

12 Ez dut ifiola ere —ofizialki ontzat emanda— on-hartzen. Eleiza, kristau-komunidade bezela, ordea, beharrezkoa iruditzen zait bertan egotea.

13 Unibersidadea kristaugintzarako lur gozoa dela, baiña artzaia falta zaio.

JAINKOA? MINBIZIA...

- 1 Giza-bertuteak hazten joan dira: gehiegi haztera joan direnean, minbizia agertu da. Erlijio-ara-zoa hiperbirtuosismu bat da.
- 2 Ez daukat nire burua katoliko-tzat, hesi jakin batzuen barnean. Eta Eleizak Jesukristo'ri jarraitu behar liokela leialki uste dut.
- 3 Umanista naiz eta, bizitza osoan iraungo duen egintza-errespon-sabilidaderik ez dugula pentsa-tzen dut, eta honek bizitza axa-letik egitera eramaten gaitu.
- 4 Gehienetan fede hori ez da kri-tikapetu, ta honegatik gazte-sa-soi batean aurkitzen da.
- 5 Ahalegintzen naiz nire gizazale-tasunarekin lan egiten.
- 6 Ezagutzeko gogoia.
- 7 Gizon direlako, beren Eleiza-in-darrez baliatuaz gora igo behar ez luketen lagun bezela. Giza-izaki bezela ikusten ditut eta

istoria-jakintza haundirik ez dutela.

- 8 Elkarrizketarako interesatu zaiz-kit.
- 9 Aurkitu ditut nire oztopoak, no-labait garaitu badituz ere.
- 10 Irakasletza on baten ahalmenak kaskartzea dela.
- 11 Ez; besterik ezean joango nin-tzake.
- 12 Ez, Eleizaren eginkizuna ez bai-ta.
- 13 Sarri autokritika, ortodosia ta konprensioa falta zaizkiola.

* * *

"...ELEIZAREN ARAZOAK KEZ-KATZEN NAUTE".

Valentín GOMEZ OLIVE
Fil. 2º — 18 urte

1 Egiz, Jainkorik ba dela sinisten dut, babesten gaituen izaki bat; beragandik gatoz, beragana goaz. Nire jokabidea billaketa bat da: nola ta zergatik daramakit erli-

- jioa; nire zalantzat argitu nahi nituzke ta, honela, positibukiago ulertu nire sinismena.
- 2 Argi ta garbi:nire burua katoliko sentitzen dut; nire Eleizaren arazoak kezkatzen naute, ta Aita Santuaren asmoekin bat nator. Bestalde Eleizak zera asko berri-tu behar ditu, denborak aldatzen doaz eta gure bizierara gehiago makurtu behar litzake. Dударik gabe, Konzilioan lan asko egingo da betebeharrarekin.
 - 3 Bai, sinismenez eta bataioz kristaua naiz. Oñifazeta ta damua aparte, izan dezakegun jokabiderik onena ta egokiena apaltasuna delakoan nago: gizon geranez, daukagun akatsak aitortu ta zuzentzeko erabakia izan.
 - 4 Batzuek sinismen eta bizitza irmoz ikusten ditut, zerbait egiteko go-goarekin, jedea ekintzara eramateko egarriz. Beste zenbait hona ta hara eramanez dabilte, ta, azkenik, gure Eleizaren akatsak, frankil ta mogitzeke, ikusten dituztenak ere ba daukagu; inguruko pekatuak alper-lanerako aitzaki ederrak gertatzen zaizkie honelakoiei.
 - 5 Bai, sinisten ez duguna praktikaz eziñezko gauza da noski. Auzoak bultzaturik diardutela, hori da okerrena. Hobe da legea ez bete, barne-arrazoirik gabe egin baiño. Nik, benetan sinistu ta argi ikusten dudana praktikaz dut, eta oraindik hain argi ez dagoena, Jainkoa lagun, ikusten joango ahal naiz. Fedea billatu egin behar da: geuk izan behar dugu billa goazkionak, eta ez beste gabe sinistu (ohitura halaxe dela-ta), betiko horretantxe gelditzeko.
 - 6 Errespetoa ta mirespena.
 - 7 Benetako lagun bezela ikusten ditut; eta jentearekin hartuemanetan, unibersitarioren arazoak bizi nahirik eta gure moral-kezkek argitzen ikusten ditudanean miretsi egiten ditut. Benetan onuragarria dela uste dut lan hori: honela, egunean-egunean biziago atzematen dituzte prolemak, ta apostolutza lan haundi bat egin dezakete, egingtaz eta aholkuz, horretarako asmorik daramakitenean behintzat, asignaturak ateratzeko asmo soilarekin ez doazenean.
 - 8 Eztabaida ta elkarrizketa batean apaizarekin hobeki irikiko zera, kursoko beste edozein lagunekin baiño, eta askoz hobekiago lagun dezaizuke: horra lanbide haundi bat.
 - 9 Ertlijio-libertade osoa daukat; ertlijioa norberagandik datorrena da ta ingurukoek ez dezaizukete eza-

rri. Ez dezake inork gure erlijioa praktikatu, gauzak norbere buruz ikusten ez baditu.

10 Nahiko eskasa.

11 Unibersidade libre bat nahi nuke bereziki, ta ez dut uste askatasun hori Eleizaren batean aurkitu nezakenik.

12 Bai on-hartzen dut, lan haundi bat dauka, baiña beti jentearen askatasuna errespetatuaz ta inor oinperatu gabe.

13 Erlijiotasunean "denetatik dauzka-gu Jaunaren mahastian", ta zoritxarrez frutu mikatzak ere bai, neu barne.

* * *

"KATOLIKO NAIZ, GEHIEGI PENTSATU GABE"

1 Ez dire uste irmo ta erabatekoz egindako siniskizunak. Jainkoa sinisten dut: tradizioz eta "ezerez absolutuaren" bildurrez gehiago, fede bete ta sendoz baiño.

Nire erlijioarekiko jokaera, sakratu bezela sentitzen dudan zerbaitenganako urduritasun ta itzala da, baiña sakratu horrekin ez dut nire burua lotuegi ikusten. Interes larri ta urduria duen egoera da nirea.

2 Katoliko naiz gehiegi pentsatu gabe. Oraindik ez diot nire buruari serioki galdetu. Oraifarte burokrazia-erakunde bat bezela ikusten nuen Eleiza: geldia, kezka ez baiña hotz, nire aitona baiño konserbatzailleago. Oso ongi prestatua, oso dogmatiko (zanpatzaillea). Orain, zerbait jatorragoaren billa doa: herrikola-go, pobreago, ebanjeliotiarrago dator.

3 Erabat iriki gakizkien. Batzen gaituenari, banatzen gaituenari baiño gehiago begiratu. Geure akatsak aitortu: maitasuna, karidatea, apaltasunak behar dire...

4 Batzuek, gutxik, sinisten ez dutena agertzen dute. Beste batzuek modan dabillen eszeptizismu hori dute. Gehienek jokaera garbirik ez. Gutxi batzuek fede ta itxaropen indarberrituak dituzte.

Francisco BOIX i MASRAMON
Fil. 2º — 19 urte

- 5 Ez, ez daramat nire burua fe-dearekin eskuz-esku.
- 6 Begira: pobre, pobre, oso pobre bizi den gizona...
- 7 Zerbait urrunduak eta konserbadoreki lagunengandik aldunduak.
- 8 Nahiko prolema ditut: guziek bezela. Egizko kristautasuna, kristautasuna ta egizaletasuna, ezkontza ta moralidadea, ta, bazez ere, "handikaldeko" prolemaz eta Jainkoaren izan-diteken-tasunaz mintzatzeko nahi nituzke hartu-emanak apaizekin (orain darabailzkit arazo honekiko buruhausteak).
- 9 Ez, ez dut uste behartua naizenik.
- 10 Irakastea ideia on eta interesduna dela esango nuke. Hori bai: nahi duenarentzat izan beharko du ta deia erabat librea. Nolakoa denik ez dakit.
- 11 Bai, ez litzaidake gaizki irudituko, hala ere ez nuke aukeratu. Ez dut osoki sinisten Jainkoaren esistentzia, ta hau lehenen kondizio dela uste dut horrelako Unibersidade batean ikasteko. Kristo'ren kristautasunez beteriko Unibersidadearen ideiak poz bizitan jartzen nau.
- 12 Bai, on-hartzen dut, izan ere —nire iritziz— gizona osorik edukatu behar baita ta, ez da

zalantzarik, abere erlijiodunak gera.

- 13 Lehenbizi, erlijio-irakaskintza erabat librea izan dedilla. Unibersidadeko kristauek beren fede-a barne ta kanpo ager dezatela. Komunitade-elkartzeak egin ditezela kristauen artean. "Testigutzaren" apostoladu bat izan dezagula.

Norbere barnean erlijio-bizitza isli, iraunkor ta maitale bat eraman. Hitzak urri, ekifia luze. Elkartzeko lekuak behar ditugu: barnetik hitz egiteko, nere buruari entzuteko, entzuna izateko. Vatikano'ko II Konzilio interesante honi buruzko elkarrizketak.

* * *

KATOLIKOA NAIZ

- 1 Piskaka-piskaka mamitzen doaz mire sinisteak. Erlijio-arloan sarritan billa nabil oraindik.

- 2 Nire burua katolikotzat daukat. Eleiza katolikoak erabat beraganatzen nau, baiña, nire inguruan siniste hau teorikoago da bizitzakoa baiño.
- 3 Gaiflerako kristau eleizekin iriak izan behar dugu ta ulertzen ahalegindu.
- 4 Kursoan hainbeste izanik (500 hor numbait), erlijio jokabide asko aurkitzen ditugu bertan. Baiña edozein bidetatik doazela, erlijio-kezka haundi bat idoro diteke guziengan, eta egia iruditzen zaiena billatzeko gogo bizi bat.
- 5 Erdizka-erdizka.
- 6 Errespetoa.
- 7 Kurso hasieran apaiz bezela ikusten nituen bakarrik; baiña laister, elkar ezagutzean, lagun bezela. Guretzat daukaten onena: apaiz bezela bestek ez lez lagun dezaiguketela, ezagutzen gaituztelako konprenitu ere egi ten bai-gaituzte. Okerrena: askorengan ikusten den isil-itxitura apalzarekin aurrez-aurre ikustean, klase berean daudela ko-edo. Denborak garbitzen du errespeto hau noski.
- 8 Bai izan ditut eta gogoko zaizkit hartuemanak apaizekin erlijio-zeregifetarako.
- 9 Ez dut uste ezertan behartua nagoenik: askatasun hori aurkitu dut.
- 10 Ez dut ezagutzen erlijio-irakas kintza hori.
- 11 Neuk, pertsonalki, ez dut ezagutzen Eleizaren Unibersidaderik, eta ez dakit beraz zein erakunde duten.
- 12 Erlijio-irakaskintza ematea ongi iruditzen zait, baiña ez dut uste beste edozein asignatura bezela eman ditekenik bizitza osoa zuzenduko dizun hori.

* * *

JAINKOA BAI,
BAIÑA KRISTAU
EZ

Rosa María ESTEVADEORDAL
Fil 1º — 19 urte

1 Jainkorik ba da, baiña nire Jainkoa, nik sinisten dudana, ez da

*konserbatzaillea, Jainko kreator-
zaillea bakarrik da, ta bere izen zu-
zena Zientziak emango dit egunen
batean. Erljio-arazoan erruki
haundi batekin begiratzen diet,
adimenez eskas izanik, buruare-
kin pentsatzeko erarik dutenei.*

- 2 Ez naiz iñola ere katoliko senti-
tzen. Sinistueziña ere sinistarazten
duen organizazio bat da Eleiza
katolikoa.
- 3 Ez naiz kristaua, baiña siniste de-
nak errespetatzen ditut.
- 4 Beren sinisteeekin leialak direla
uste dut, kontzientziari jarraitzen
diote.
- 5 Jakiña, norberak sinisten duena
ez betetzea absurdu bat da, zer-
baitegatik gera libreak pentsamen-
tuz.
- 6 Apaizak pertsona bezela ikusten
ditut eta ikusera horri dagokionez
tratatzten.
- 7 Aurreko puntuan erantzun dion
galdera hori. Aurkitzen dudarik

*okerrena: apaizak justizia predi-
katzen dute, ta esamiñagaraiean
kopiatu egiten dute: anekdota bat
bakarrik da.*

- 8 Apaizen artean adizkide onak
dauzkatzat, lagun bezela batez ere.
Billatu, gaur ez ditut behar eta
ez ditut billatzen.
- 9 Unibersidadean asignatura derri-
orreko bat —teoriaz bakarrik dela
ere— dagoela, ezin esan erlijio-li-
bertaderik daukagunik.
- 10 Absurdu hutsa aurkitzen dut, bai-
ña bearrekoa fededunentzat.
- 11 Jakiña, ezetz erantzun beharko.
- 12 Ez dut on-hartzen Estadu-Eleiza-
ren arteko binomiorik; ez zait, be-
raz, gogoko Unibersidadean bikote
hori.
- 13 Asko pozten nau batzuen ahalegin
horrek: ohituraren eta tradizioak
ezarri digun erlijioaren gain nahiz
kanpo, erlijio-irakaskintza ta pra-
tika berria iristen saiatzen dire-
nen egiñahalak alegia. Katoliko se-
glarrekin, Bibliaz-eta, eztabaidarik
ezin izana ez zait gustatzen, Es-
kritura Santurik ez batizute ezagu-
tzen. Nik elkarrizketa billatzen
dut, baiña ez da posible; edozein
Urliak idatzi zuela Biblia esaeizu,
ta sinistu egingo dizute.